

Štátne symboly Slovenskej republiky – štátny znak

Používanie štátnych symbolov upravuje zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov.

Štátnymi symbolmi Slovenskej republiky sú:

1. štátny znak
2. štátna vlajka
3. štátna pečať
4. štátna hymna

Štátny znak tvorí na červenom ranogotickom štíte dvojité strieborný kríž, ktorý je vztýčený na strednom vyvýšenom vršku modrého trojvršia. Štátny znak sa väčšinou vyobrazuje farebne a striebornú farbu dvojitého kríža je možné nahradiť bielou farbou. Taktiež je možné aj jeho jednofarebné grafické zobrazenie alebo stvárnenie z kovu, kameňa, z keramického alebo iného materiálu.

História:

Dvojité kríž sa začal používať približne v 7. storočí a počiatky jeho používania siahajú do čias Byzancie. Ide teda o spojenie dvoch krížov, o kríž Vzkriesenia a Víťazstva. Na územie dnešného Slovenska sa tento symbol dostal v období Veľkej Moravy s cyrilometodskou byzantskou misiou a opakovane na územie Nitrianskeho kniežatstva v 11. storočí. Výrazne sa jeho používanie rozšírilo počas panovania Bela IV., kedy mnohé mestá začali používať vo svojich pečatiach a erboch práve dvojité kríž. S jeho použitím sa stretneme napr. pri mestských erboch Nitry, Zvolena, Žiliny, Skalice, Topoľčian, Šurian, Gelnice, Skalice, Levoče a iných. Postupne sa tento kríž stal akýmsi symbolom Slovenska.

Významným rokom v dejinách slovenského národa je rok 1863. Došlo k založeniu Matice slovenskej v Martine, v embléme ktorej sa nachádzal strieborný dvojité kríž na modrom trojvrší v červenom oválnom poli.

Po vzniku Československej republiky v roku 1918 bol v erbe dominantný český lev, na ktorom bol len štítok so znakom Slovenska, umiestnený excentricky na ramene leva. V rokoch vojnovnej Slovenskej republiky 1939-1945 sa zaviedla na Slovensku tradičná slovenská symbolika. Po druhej svetovej vojne sa znovu obnovila československá štátna symbolika. Štátny znak Slovenskej republiky bol kodifikovaný jej Ústavou 1. januára 1993 so strieborným dvojitém krížom na modrom trojvrší.

Štátny znak

Zdroj obrázka: archiv.vlada.gov.sk/old.uv/7889/statny-znak.html

Používanie štátneho znaku popisuje a určuje zákon. Štátny znak používajú:

- Národná rada SR, Kancelária NR SR
- prezident SR a Kancelária prezidenta SR
- vláda SR
- ministerstvá a iné orgány štátnej správy SR
- Národný kontrolný úrad SR
- prokuratúra, súdy a Ústavný súd SR
- štátom určené osoby podľa osobitných predpisov
- diplomatické misie, stále misie a konzulárne úrady SR
- ozbrojené sily, bezpečnostné zbory a Hasičský a záchranný zbor SR
- štátne školy a štátne školské zariadenia
- orgány územnej samosprávy
- Slovenská akadémia vied a jej orgány a ďalšie štátne vedecké organizácie, štátne múzeá a galérie a ďalšie štátom zriadené organizácie z oblasti kultúry
- Národná banka Slovenska a štátne banky

Štátny znak sa používa napr. na:

- trvalé vonkajšie označenie budov, ktoré sú sídlom štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a verejnoprávnych inštitúcií, ktoré reprezentujú Slovenskú republiku,
- na označenie fyzických osôb a právnických osôb, ktoré reprezentujú Slovenskú republiku doma a v zahraničí na medzinárodných podujatiach,
- na úradných listinách štátnych orgánov, na úradných pečiatkach a v ďalších prípadoch uvedených v § 3 ods. 6 zákona o štátnych symboloch,
- vo vnútri budovy na výzdobu učební a zasadacích miestností v štátnych školách.

Zákon o používaní štátneho znaku presne určuje aj tabuľu, na ktorej je zobrazený štátny znak:

- tabuľa s farebným vyobrazením štátneho znaku je zhotovená zo smaltovaného plechu s výškou 30, 40 alebo 60 cm. Umiestňuje sa buď do stredu priečelia budovy alebo nad hlavný vchod budovy alebo na pravú stranu hlavného vchodu z čelného pohľadu.

Zákon o používaní štátneho znaku presne určuje aj jeho používanie na úradných listinách a úradných pečiatkach:

- Štátnym znakom sa označujú len úradné listiny, ktoré obsahujú rozhodnutie alebo uznesenie štátneho orgánu a ktorými sa úradne osvedčujú dôležité skutočnosti alebo oprávnenia.
- Úradné listiny a iné úradné tlačivá určené na hromadné používanie, ktorými sa úradne osvedčujú dôležité skutočnosti alebo oprávnenia, sú opatrené štátnym znakom predtlačeným farebne alebo v kresbe.
- Ostatné úradné listiny, ktoré obsahujú rozhodnutie alebo uznesenie štátneho orgánu alebo osvedčenie dôležitých skutočností alebo oprávnení, sa označujú odtlačkom úradnej pečiatky so štátnym znakom.

Štátny znak využívajú aj orgány územnej samosprávy:

- označujú odtlačkom úradnej pečiatky so štátnym znakom listiny obsahujúce rozhodnutia alebo osvedčenia dôležitých skutočností vo veciach, v ktorých vykonávajú štátnu správu podľa osobitných predpisov.

Úradná pečiatka so štátnym znakom je:

- okrúhla, s priemerom 36 mm. Na osobitné účely je možné použiť okrúhlu úradnú pečiatku so štátnym znakom s priemerom 17 mm a 22 mm.
- Na úradnej pečiatke je po obvode kruhu okolo štátneho znaku pri štátnych orgánoch a ustanovizniach uvedených v § 3 ods. 1 zákona o štátnych symboloch uvedené označenie štátneho orgánu a prípadne aj obec, v ktorej má sídlo; pri orgáne územnej samosprávy je uvedený názov orgánu alebo názov obce a nápis Slovenská republika.

Zopakujte si:

1. Uvedte, čo patrí medzi štátne symboly.
2. V ktorom historickom období má korene používanie dvojitého kríža.
3. Popíšte tzv. úradnú pečiatku a vysvetlite jej používanie.
4. Uvedte, ktoré orgány štátnej správy používajú štátny znak.

Použitá literatúra:

VAVROVÁ-MARTINSKÁ, A.: Nová maturita – náuka o spoločnosti. 1. vyd. 2005. Príroda. Bratislava. ISBN 80-07-01367-9

Štátne symboly.

http://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/documents/statne_symboly/statne_symboly.pdf

(citované 7.10.2016)

Štátne symboly SR. <http://www.osveta.mil.sk/14954/>. (citované 29.9.2016)